Et notat om okkupasjon og en hypotese å utvikle gjennom praksis

Skrevet av Luiza Crosman

Usikkerheten i å skrive om et autonomt kunstrom synes å ligne på usikkerheten i å drive det. Ord og handlinger må på en måte være presise, og likevel, fleksible nok til at praksis og teori kan fortsette å virke sammen for å presentere nye perspektiver og proposisjoner. I denne teksten presenterer jeg mange forskjellige merknader til temaet okkupasjon. Målet med å samle disse merknadene er å skape en atmosfære for å tenke referanser på tvers, men uten å avgi noen konklusjon. Intensjonen er at hver merknad kan fungere som en uavhengig provokasjon og selvrefleksjon over hvordan og hvorfor man opprettholder et prosjektrom for kunst.

Dette eksperimentelle essayet er for det meste basert på min erfaring med *casamata*, et prosjektrom for kunst som befinner seg i en multidisiplinær organisasjon kalt Comuna, i Botafogo, Rio de Janeiro, Brasil. Det sprang også opprinnelig ut av ulike begreper om okkupasjon som ble fremlagt av kunstneren og forfatteren Hito Steyerl, samt begrepet *eventwork* som stammer fra de politiske skriftene til Brian Holmes.

Phoca PDF

asdada

Casamata betyr “bunker” på portugisisk, men ikke en hvilken som helst bunker; en helt spesifikk type som har til hensikt å oppbevare våpen og ulikt geriljamateriell. Casamata har, som vårt prosjektrom, noen få parametre som styrer dets operasjon, og som er ment for å danne et rom for forskning rundt det stedsspesifikke, publikumsdeltakelse og eksperimentell kunst uten å lene seg på eksistensen av kommersielle salgskanaler eller sponsorer. Selv om det har vært åpent siden 2011, er det bare i løpet av det siste året at denne konseptuelle konfigurasjonen har blitt satt ut i livet.

aasd

Okkupasjon som begrep

Var det slik at parametrene vi etablerte for å drive casamata i seg selv var startstedet for å relatere seg til ideen “okkupasjon”, eller var det snarere fordi vi allerede var så oppdratt av dette begrepet at vi faktisk tenkte innen ord som tid-rom-relevans og spesifisitet?

Okkupasjon er på en og samme tid en nødhandling og en kontinuerlig tilstand. Okkupasjoner kan komplisere inndelinger i tid og rom ved å tåkelegge deres grenser, eller de kan definere og innføre et forhold av rom/ makt mellom okkupanten og den okkuperte.

En okkupasjon er noe man ville gjøre for dens egen skyld uten å be om økonomisk kompensasjon, og nettopp dette skiller den fra arbeidsaktivitet som sådan. Okkupasjon er tittelen eller beskrivelsen til mange gruppeutstillinger i den uavhengige kunstsfæren, og i senere tid, en form for protest.

Phoca PDF

asdada

aasd

En okkupasjon er ikke et enkelt definerbart begrep eller initiativ, og fordi det er så mangfoldig, ser begrepet ut til å være fanget av en sosial og konseptuell trend, noe som nøytraliserer dets styrke.

Når kunstneriske prosesser (særlig publikumsengasjerende eller partisipatorisk kunst), taktiske media (nettverkskommunikasjon), teori (kritisk tenkning og filosofisk undersøkelse) og politikk (direkte handling, koordinering av samarbeid og selv-beslutning) smelter sammen til en mobil kraft, kan en okkupasjon overvinne sine ulike, underliggende betydninger, og bli til et *eventwork.* Denne konvergensen må kunne overskride grensene til de fire disiplinære feltene uten å tape deres spesifikke viten eller tekniske kapasiteter.

Okkupasjon som *eventwork* åpner for en ny type praksis, som kanskje kan være mer effektiv som en form for intervensjon fordi den vanskeligere lar seg sluke av reklame eller pr-strateger. I denne betydningen skjer ikke okkupsjon innen definerte rammer, men blir til en konstant, transdisiplinær bevegelse.

Okkupasjon som tid-rom

Vi lever i en teatral kultur, og de fleste okkupasjoner forstått som kunst-events, forholder seg til denne. I disse super-medierte tidene vil alt som bærer løfte om å være kontemporært, trekke interessen til

---

Phoca PDF

asdada

den konsumerende offentligheten. Hva skjer når forestillingen er over?

aasd

Sirkuset, som ikke har noe å etterlate seg, pakker sammen teltet og beveger seg til neste by, det neste nøytraliserte sted. Det er en vakker idé. For sirkuset. Publikum fortsetter å lengte etter neste evenement, neste gang noen vil invitere dem eller gi dem tillatelse til å se hverandre tvers over manesjen.

Evenementer forstått som forestillinger er evenementer som destinasjoner. Det er et sted hvor opplevelsen går, for å gå til ende. De publiseres, er pre-produserte, men overvinner ikke sine begrensninger innen firkløveret vi kan kalle et *eventwork*. Det er slutten på en reise.

En evenement-forestilling har en begynnelse og en slutt. Dens forhold til tiden er godt definert: pre- og post-produksjon. Men for oss, på casamata, finnes det ingen tid. Enhver som skal opprettholde et uavhengig prosjekt, føler denne knappheten. Vi er allerede for sent ute, og vi må løpe dobbelt så fort bare for å kunne være her. For å være åpen, for å fortsette å være her innimellom besøkstidene. For aldri å komme til en slutt.

Tid og rom: to av de mest luksuriøse ressursene i samtidens byer. Jeg tror at uavhengige prosjektrom må være tid-rom-maskiner.

Okkupasjon som rettigheter til byen

Phoca PDF

asdada

aasd

I en by som Rio de Janeiro, som mest av alt har blitt sett som et postkort, og nå som vertskap for verdens største (og mest korrupte) idrettsarrangement, er det å bygge et initiativ innen kultursfæren et ekstremt hardt arbeid. Og de fleste undergrunnsinitiativene, inkludert casamata, har en undergrunnskult-følelse knyttet til seg.

Enkelte ganger virker byen ugjennomtrengelig for våre initiativer. I Rio virker alt snudd på hodet: mislykket offentlig transport, konstant segregering av det offentlige rom, standardisering av kulturerfaringen ved å kopiere gentrifiseringsprosesser fra andre store byer verden over, urban privatisering. Når man går gjennom byen føles demokratiet som rom.

I senere tid føler jeg det som om de fleste kulturelle initiativer er relatert til ideen om okkupasjon som et evenement. Politiske og økonomiske krefter forteller oss at byene ikke kan være våre egne. Du kan låne byen, du kan til og med leie den, men du har ingen rett til å bygge den.

Har flyktigheten blitt et symptom på det å ikke være i stand til å ha tilgang til byen og det offenlige rom? Har vi, som så mange andre ting innen den nyliberale økonomiske kulturen, gått gjennom en standardiseringsprosess i våre kunsterfaringer som får oss til å tro at et flyktig forhold til kunst-events er nok?

Hvordan organiserer vi oss innen den kulturelle konteksten av våre

Phoca PDF

asdada

byer?
aasd

Det å okkupere er såvisst et tegn på at borgere trenger å være i rom som de føler er deres egne. Hvor de kan kjempe for autonomien og autoriteten til å gjøre det de ønsker. Men det føles ubekvemt i den forstand at vi kun låner rom fra byen. Snarere burde vi ha rett til byens rom og tid til å gjøre dem til våre egne. Steder hvor våre liv kan utfolde seg, steder som vi kan fortsette å komme tilbake til.

Casamata som okkupasjon

Det som interesserer oss på casamata er ikke bare å lage utstillinger eller å vise kunst, men også det å forstå hva det bety å forme våre liv rundt et prosjektrom, og hvilke grenser som ligger i å gjøre dette.

Hvordan danner man forbindelser mellom kunstprosesser og prosesser i livet ellers uten å estetisere “livet som form”? Eller, uten å tillate okkupasjonen av livet å nå sitt toppunkt, og med dette, å føre med seg de to mest presserende problemene knyttet til å okkupere (eller bli okkupert av) et prosjektrom: for det første, ideen om at bare fordi en okkupasjon er et mål i seg selv, så trenger den ikke noe finansielt grunnlag; for det andre, den problematiske strategien som går ut på å overvinne fremmedgjøring gjennom overidentifisering med ens virke?

Phoca PDF

asdada

Under alle betonggulv ligger det et ønske om å endre formene vi lever innenfor, for det å åpne og opprettholde et prosjektrom er ikke mulig uten en stor dose action i dagliglivet ditt, og man kan ikke unngå å bli forandret av aktivismen som dette innebærer.

aasd

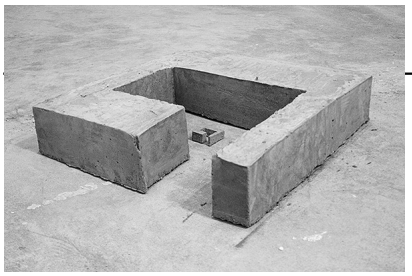
Casamata kjemper for å holde seg gående. Denne kampen vil alltid pågå, siden det er snakk om en levende organisme. Eller for å være mer nøyaktig, er det faktisk stikk motsatt: dets standhaftige evne til selvoppholdelse som fysisk sted i vårt tid-rom-kontinuum er det som gjør aktiviteter og events mulig. Og siden dens lokalitet ligger innen en annen lokalitet, er casamata heller noe man snubler over, enn noen destinasjon.

Innimellom utstillinger og åpninger arbeider casamata for å generere modeller og verktøy for å utvide mulige handlemåter innen de fire dimensjonene av *eventwork*: kunst, teori, media og selvorganisering. Dette betyr at prosjektrommet okkuperer seg selv, hinsides seg selv. Og dette er den operative kraften bak opprettholdelsen av et uavhengig prosjektrom, som også gjør dette til en politisk handling.

En hypotese å utvikle gjennom praksis: Lenge leve okkupasjoner som *eventworks*, død over okkupasjoner som forestillinger.

Phoca PDF

asdada

Luiza Crosman har en MFA-grad i Contemporary Art Processes fra Rio de Janeiro State University (UERJ), 2014. Som kunstner/ forsker jobber hun med konseptuelle tegninger som et leksikon for handlingsbaserte verk og med konseptuelle performancer som kontekstbaserte situasjoner. Hun undersøker og skriver om de politiske og sosiale relasjonene mellom kunsten og dens intstitusjonelle sfære. I tillegg til å ha holdt to soloutstillinger, har Crosman deltatt i både nasjonale og internasjonale gruppeutstillinger som Visual Activism Symposium (SFMoma), Double Mouth (Kunsthøgskolen i Bergen), Novíssimos (IBEU) og Exposição 2.0 (CAPACETE). Siden 2014 driver hun det uavhengige kunstrommet casamata i Botafogo, Rio de Janeiro.

Bibliografi

Holmes, Brian. EVENTWORK. The Fourfold Matrix of Contemporary Social Movements. Posted on February 17, 2012. Last access: 04/07/2015. https://brianholmes.wordpress.com/2012/02/17/eventwork/

Steyerl, Hito. Art as Occupation: Claims for an Autonomy of Life. E-flux Journal #30. Issued12/2011. Last access: 04/07/2015. http://www.e-flux.com/journal/art-as-occupation-claims-for-an-autonomy-of-life-12/

Phoca PDF